

Отже, у сучасній українській мові правомірним є вживання термінів *трибологія, трибосистема, трибоелектричний* тощо.

Л. В. Туровська

**ШАХТНА
ЗЕРНОСУШАРКА —
КОПАЛЬНЕВА
ЗЕРНОСУШАРКА**

Для зневоднення зерна використовують сушарки, що містять одну чи дві наземні вертикальні камери, висота яких значно більша, ніж ширина й довжина — це *шахтні зерносушарки*. Деякі фахівці пропонують уживати слово *копальневі* замість *шахтні* (очевидно, під

впливом поширення першого слова в узусі на означення місць видобування корисних копалин). Тим часом саме термін *шахтна зерносушарка* є доцільним і точним, адже *шахтний* утворений від слова *шахта* — “1) система підземних споруд, де добувають корисні копалини (перев. вугілля) або провадять які-небудь роботи, та будівель на поверхні; тільки підземна частина споруд такого призначення; 2) *спец.* вертикальна подовжена порожнина в деяких конструкціях (ліфтах, турбінах і т. ін.), напр., вентиляційна шахта — канал для викидання в атмосферу вилученого витяжною системою повітря чи для забирання зовнішнього повітря для подавання його в приміщення” (Словник української мови: В 11 т. — К., 1970—1980, т. XI, с. 424).

Копальневий же має вужче значення й не охоплює потрібного в цьому разі поняття (видовжена форма камер сушарки), оскільки слово утворене від слова *копальня* — “система підземних споруд для добування корисних копалин (руди, солі, благородних металів тощо) і гірниче підприємство, де видобувають корисні копалини” (Словник української мови: В 11 т. — К., 1970—1980, т. IV, с. 279].

Отже, доцільно вживати термін *шахтна зерносушарка*.

О. М. Тищенко

**ПОДІЛЬНІСТЬ —
ВІДДІЛЬНІСТЬ —
ОЧИЩУВАНІСТЬ ЗЕРНА**

Зернову суміш відділяють від сторонніх домішок у процесі сепарування. На означення цього процесу фахівці пропонують термін *подільність* зернової суміші, що, на нашу думку, є не зовсім точним, оскільки *подільність* —

це “властивість за знач. подільний”, а *подільний* — “який можна поділити, який ділиться” (Словник української мови: В 11 т. — К., 1970—1980, т. VI, с. 748).

Отже, основне в значенні слова *подільність* — це ‘здатність ділитися на частини’, а не ‘виділятися’, ‘виокремлюватися з-поміж іншого’.

Можливо, варто вжити слово *очищуваність* як властивість бути очищеним: *очищений* — це “дієприкм. пас. мин. ч. до очистити”; *очищати* — “звільняючи від бруду, сміття і т. ін., робити чистим; звільняти кого-, що-небудь від різних сторонніх нашарувань (або домішок)” (Словник української мови: В 11 т. — К., 1970—1980, т. V, с. 832). Або ж ужити слово *віддільність* на означення властивості бути відділеним: *відділений* — це “дієприкм. пас. мин. ч. до *відділити*”; *відділяти* має значення “1) розділяючи, відгороджувати від чого-небудь; розділяти, відмежовувати собою; бути межею, перепороною між чим-, ким-небудь; розділяти, відмежовувати (про певний відтінок часу, період); 2) брати яку-небудь частину від цілого, відокремлювати когось, щось від кого-, чого-небудь (*відділяти срібло від міді*)” (Словник української мови: В 11 т. — К., 1970—1980, т. I, с. 581).

Отже, точнішим є термін *віддільність* / *очищуваність зерна*.

О. М. Тищенко

**ДРІБНОДИСПЕРСНА /
КРУПНОДИСПЕРСНА —
ДРІБНОЗЕРНИСТА /
ВЕЛИКОЗЕРНИСТА КУЛЬТУРА**

Чи можна вживати термін *дрібнодисперсна* / *крупнодисперсна* зернові культури на позначення культур, розмір зернин яких порівняно менший / більший від інших?

Слово *дисперсний* означає: “який перебуває в стані розпилення, розпорощення” (Словник української мови: В 11 т. — К., 1970—1980, т. II, с. 285). Основна сема слова *дисперсний* (від англ. *dispersible*) — це ‘розсіяний’, ‘розпорощений’, ‘розчинений’ (www.merriam-webster.com/dictionary/dispersible). Тому термін *дисперсний* у наукових текстах часто вживають із вказівкою на розмір розсіяних частинок: *дрібнодисперсний порошок*, *дрібнодисперсний аерозоль*, *дрібнодисперсний пил* (буквально: *дрібнорозсіяний*, *дрібнорозпорощений*). Таке значення, певно, не є вирішальним для називання словом *дисперсний* культур із великим чи дрібним зерном.

Вважаємо, що на означення культури, зерно якої порівняно більше чи порівняно дрібніше, варто вживати терміни *великозерниста культура* й *дрібнозерниста культура*.